

Handläggare
Kirsti Arama
Telefon: 0850805303

Till
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd
2021-05-27

Remissvar av Delbetänkandet En stärkt försörjningsberedskap för hälso- och sjukvården (SOU 2021:19)

Svar på remiss från Kommunstyrelsen diarienummer KS 2021/567

Förslag till beslut

1. Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutar att remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd har av kommunstyrelsen blivit ombedd att yttra sig avseende den av kommunstyrelsen mottagna remissen *Delbetänkandet En stärkt försörjningsberedskap för hälso- och sjukvården* (SOU 2021:19).

I delbetänkandet redovisas de aspekter som berör försörjningsberedskapen inom hälso- och sjukvårdsområdet. Delbetänkandet omfattar hälso- och sjukvårdens försörjning av läkemedel och sjukvårdsmateriel i vardagen, vid allvarliga händelser i fredstid och vid förhöjd beredskap och krig, samt förslag på hur hälso- och sjukvårdens förmåga att hantera denna typ av händelser långsiktigt bör utvecklas.

Förvaltningen har valt att lyfta vissa delar av utredningen samt ett antal förslag som utredningen har presenterat i betänkandet.

- Tillgång till sjukvårdsprodukter är nödvändigt för att kunna bedriva vård
- Försörjningsberedskap
- Förslag om lagerhållning för en stärkt beredskap
- Behov av beredskap för tillverkning, distribution och omfördelning av sjukvårdsprodukter
- Beredskapslager

- Jodtabletter inom kärnenergiberedskapen
- Samarbete med andra nordiska länder

Förvaltningen delar uppfattningen att det är viktigt att i hälso- och sjukvårdslagen införs krav på kommuner och regioner att ha utökad lagerhållning av i stort sett alla kategorier av sjukvårdsprodukter och också behov av en ny lag om lagerhållningsskyldighet.

Förvaltningen ställer sig bakom förslaget att Läkemiddelsverket får i uppdrag att genomföra omvärldsbevakning för att i ett tidigt skede kunna identifiera händelser på den nationella och globala arenan som riskerar påverka försörjningen av läkemedel och medicintekniska produkter i Sverige.

Förvaltningen har synpunkter på utredningens förslag om att allmänheten behöver ha en bättre försörjningsberedskap i hemmet och hämta ut läkemedel i god tid innan de tar slut.

Förvaltningen instämmer att en nationell funktion för inköp av sjukvårdsprodukter bör skapas.

Förvaltningen ställer sig positiv till de förslag som framgå av remissen Delbetänkandet En stärkt försörjningsberedskap för hälso- och sjukvården (SOU 2021:19).

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden beslutar att lämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bakgrund

Förvaltningen har mottagit remissen *Delbetänkandet En stärkt försörjningsberedskap för hälso- och sjukvården* (SOU 2021:19), diarienummer KS 2021/567 från kommunstyrelsen Stockholms stad.

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från Stadsledningskontoret, Socialnämnden, Äldrenämnden och stadsdelsnämnderna Farsta, Hässelby-Vällingby och Norrmalm.

Nämndens yttrande ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 2021-05-28.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen äldreomsorg

Ärendet

I augusti 2018 beslutade regeringen att tillsätta en utredning för översyn av hälso- och sjukvårdens beredskap inför och vid allvarliga händelser i fredstid och höjd beredskap samt lämna förslag på hur hälso- och sjukvårdens förmåga att hantera denna typ av händelser långsiktigt bör utvecklas (dir. 2018:77).

Utredningen fick i november 2019 tilläggsdirektiv (dir. 2019:83) och överlämnade i april 2020 delbetänkandet Hälso- och sjukvård i det civila försvaret – underlag till försvarspolitisk inriktning (SOU 2020:23), som bland annat innehåller bedömningar i fråga om hälso- och sjukvårdens försörjningsberedskap.

Med anledning av den pandemi som pågick under 2020 beslutade regeringen i augusti 2020 om ytterligare tilläggsdirektiv till utredningen (dir. 2020:84). Dessa tilläggsdirektiv innebar bland annat att utredningen ska redovisa de försörjningsrelaterade aspekterna av uppdraget enligt samtliga tre direktiv senast den 1 april 2021. Utredningen ska slutredovisa sitt uppdrag avseende övriga frågor senast den 28 februari 2022.

Tillgång till sjukvårdsprodukter är nödvändigt för att kunna bedriva vård

I delbetänkandet redovisas de aspekter som berör försörjningsberedskapen inom hälso- och sjukvårdsområdet. Det omfattar hälso- och sjukvårdens försörjning av läkemedel och sjukvårdsmateriel i vardagen, vid allvarliga händelser i fredstid och vid höjd beredskap och krig.

Hälso- och sjukvården har behov av en mängd olika typer produkter och tjänster för att fungera. Många av de mest centrala produkterna för utförandet av vård tillhör särskilda kategorier som också är noga reglerade, det handlar framför allt om läkemedel, medicintekniska produkter/hjälpmedel, personlig skyddsutrustning och livsmedel för speciella medicinska ändamål, som i utredningen benämns som sjukvårdsprodukter. Dessa produkter i utredningen kopplas till uppdraget om försörjning med sjukvårdsmateriel och läkemedel.

Försörjningsberedskap

Hälso- och sjukvården har också ett stort behov av olika tjänster som har koppling till försörjning.

Brister i dagens försörjning av produkter delvis beror på att tillverkning och distribution är beroende av globala värdekedjor, men också att verksamheterna inte ska ha mer i lager än det som behövs till nästa leverans.

Vilka produkter som behöver finnas måste ta sin utgångspunkt i den vård som ska bedrivas menar utredningen och därför anser att Socialstyrelsen ska få det statliga ansvaret för försörjningsberedskapen inom hälso- och sjukvårdsområdet. Hälso- och sjukvårdslagens bestämmelser gäller även i kris och krig och utredningen anser att det ska införas en ny bestämmelse i hälso- och sjukvårdslagen som anger en målsättning för hälso- och sjukvården i fredstida kriser och i krig.

Förslag om lagerhållning för en stärkt beredskap

Det ska finnas mer sjukvårdsprodukter i Sverige genom lagerhållning.

- Förslag om lagerhållning i vardagen genom krav på att den offentligfinansierade sjukvården ska hålla lager av läkemedel och andra sjukvårdsprodukter som motsvarar en månads normalförbrukning och att det införs hälso- och sjukvårdslagen. Detta ska stärka beredskapen vid exempelvis försenade leveranser eller restnoteringar av läkemedel.
- Förslag om att bygga upp beredskapslager med utvalda sjukvårdsprodukter som behövs för att klara vård vid kriser och krig. Utredningen föreslår att läkemedelsbolag ska få ansvar att hålla beredskapslager för läkemedel och att regioner och kommuner får ansvar att beredskapslagra övriga sjukvårdsprodukter. Lagren, som ska omfatta sex månaders förbrukning, ska finnas i Sverige och det ska vara staten som förfogar över dem.
- Förslag om nytt krav på apotekens lagerhållning. Utredningen bedömer att det är viktigt att apoteken har lokala lager för att minska sårbarheten i försörjningskedjan. Därför föreslås att apotekens grunduppdrag i lagen om handel med läkemedel ska anpassas utifrån konsumenternas behov på den marknad som öppenvårdsapoteket verkar, så att så många kunder som möjligt ska kunna expedieras direkt.

Utredningen anser att en viss hemberedskap är viktig även på hälso- och sjukvårdsområdet. Det innebär bl.a. att personer som står på en stabil läkemedelsbehandling bör hämta ut förskrivna läkemedel från apotek i god tid innan den förpackning som finns hemma tar slut. Utredningen menar att MSB bör i sin skriftliga information lägga till att även läkemedel och andra sjukvårdsprodukter ingår i vad en individ bör ha hemma för att klara den egna försörjningen under en veckas tid vid en kris. Individer som har kroniska sjukdomar föreslås ha läkemedel i lager hemma för minst 30 dagar.

Utredningen föreslår att Socialstyrelsen ska få i uppdrag att i samråd med övriga, framför allt med kommuner, regioner, Läke-medelsverket och Försvarmakten, ta fram sådana underlag som krävs för att regeringen ska kunna besluta om vilka sjukvårdsprodukter som ska lagerhållas och också löpande bedöma om omfattningen av sortimentet bör ändras med hänsyn till Sveriges behov av beredskap eller den medicinska utvecklingen.

Behov av beredskap för tillverkning, distribution och omfördelning av sjukvårdsprodukter

Det kan både handla om att tillförsäkra sig leveranser av sådana varor som tillverkas i Sverige i vardagen men även att ställa om produktionen för tillverkning av vissa produkter eller produktgrupper. Sjukvårdsprodukter omfattas av många olika regelverk för att säkerställa t.ex. patientsäkerheten och därför är det viktigt att sådan produktion så långt det är möjligt förbereds och att de stödprocesser som krävs finns på plats.

Utredningen föreslår att Läke-medelsverket ska få i uppdrag att kartlägga vilken produktion av läkemedel och medicintekniska produkter som sker i Sverige och vilka beroenden denna har avseende insatsvaror. Vidare anser utredningen att Socialstyrelsen ska få i uppdrag att teckna kontrakt med sådana företag som bedöms relevanta för de produkter där tillverkningen behöver säkerställas. Läke-medelsverket ska också få uppdraget för omvärldsbevakning av tillgång till läkemedel och medicintekniska produkter.

Utredningen föreslår att Apotek Produktion & Laboratorier AB (APL) får ett utökat samhällsuppdrag som innebär att bolaget ska upprätthålla verksamheten inom samhällsuppdraget vid kris och krig .

En nationell funktion för inköp av sjukvårdsprodukter bör skapas i händelse av globala bristsituationer eller andra fredstida kriser och krig. Utredningen menar att den funktionen bör inordnas hos Socialstyrelsen och bemannas med kompetens från t.ex. regionerna. Genom att en statlig myndighet ansvarar för uppdraget sker inköpen för statens räkning och produkterna kan fördelas till olika aktörer utifrån behov.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning
Äldreomsorg

Hässelby torg 20-22
Box 3424
16564 Hässelby
Växel 08-50804000
Fax 08-508 04 099
hasselby-vallingby@stockholm.se
stockholm.se

En utökad uppgiftsskyldighet i lagen om handel med läkemedel för den som bedriver partihandel med läkemedel och öppenvårdsapotek som innebär att dessa även ska lämna uppgifter om lagernivåer på läkemedel och det ska lämnas till E-hälsomyndigheten på motsvarande sätt som dessa aktörer redan i dag lämnar uppgift om

försäljning av läkemedel. Det införs en motsvarande uppgiftsskyldighet för kommuner och regioner i hälso- och sjukvårdslagen att lämna uppgift om lagernivåer till E-hälsomyndigheten enligt utredningen.

Utredningen menar att den som bäst har förutsättningar att besluta om prioriteringar och omfördelning av resurser är Socialstyrelsen, som föreslås få ett utökat bemyndigande i hälso- och sjukvårdslagen.

Utredningen föreslår att de tidsbegränsade föreskrifter som Läkemedelsverket har beslutat avseende omfördelning av läkemedel mellan öppenvårdsapotek och sjukhusapotek under covid-19 bör gälla tills vidare.

Beredskapslager

För att säkerställa allmänhetens tillgång till läkemedel via apotek även i fredstida kris och krig föreslår utredningen att det ska inrättas särskilda beredskapsapotek med en lämplig geografisk spridning över hela landet. Apoteket AB föreslås få ett samhällsuppdrag som innebär att Apoteket åläggs att inrätta beredskapsapotek.

Både sjukvårdshuvudmännen, privata vårdgivare och öppenvårdsapotek behöver få fortlöpande leveranser av sjukvårdsprodukter. För att detta ska vara möjligt måste distributörerna på samma sätt som sjukvården och öppenvårdsapoteken upprätthålla verksamheten. Utredningen föreslår därför att staten genom Socialstyrelsen bör avtala med de största distributörerna av läkemedel och andra sjukvårdsprodukter om deras medverkan i krisberedskapen och totalförsvaret.

Jodtabletter inom kärnenergiberedskapen

Utredningen har också haft i uppdrag att se över hanteringen av jodtabletter inom ramen för kärnenergiberedskapen. Utredningen har i denna del konstaterat att länsstyrelserna som har ansvar för att planera för åtgärder inför och i samband med en radiologisk nödsituation kan låta förhandsutdela jodtabletter via öppenvårdsapotek.

Samarbete med andra nordiska länder

Utredningen har i flera olika delar identifierat att det finns möjligheter till och med fördelar med samarbete med andra nordiska länder vad gäller tillgången på sjukvårdsprodukter.

Utredningens övriga uppdrag kommer att redovisas i slutbetänkandet som ska lämnas till regeringen senast den 28 februari 2022.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig bakom utredningen i sin helhet och är positiv till de förslag som framgår i utredningen.

Förvaltningen delar uppfattningen att det är viktigt att i hälso- och sjukvårdslagen införs krav på kommuner och regioner att ha utökad lagerhållning av i stort sett alla kategorier av sjukvårdsprodukter, men också behov av en ny lag om lagerhållningsskyldighet. Konsekvenser av bristande lagerhållning har tydligt visat sig under året med pandemin.

Av remissen framgår att en viss hemberedskap är viktig även på hälso- och sjukvårdsområdet. Utredningen menar att personer som står på en stabil läkemedelsbehandling bör hämta ut förskrivna läkemedel från apotek i god tid innan den förpackning som finns hemma tar slut och att personer som har kroniska sjukdomar föreslås ha läkemedel i lager hemma för minst 30 dagar. Förvaltningen anser att det kan innebära risker för personer som saknar förmåga och kapacitet att ta del av information, planera och genomföra det. För detta kan behövas stödfunktioner. Viktigt också är att ha socioekonomiskt svaga grupper i åtanke.

Förvaltningen ställer sig bakom förslaget att Läkemedelsverket får i uppdrag att genomföra omvärldsbevakning för att i ett tidigt skede kunna identifiera händelser på den nationella och globala arenan som riskerar påverka försörjningen av läkemedel och medicintekniska produkter i Sverige.

Förvaltningen är positiv till att det behöver skapas en tillverkningsberedskap för vissa produkter, men att också kunna ställa om produktionen för tillverkning av produkter som det kan komma att behövas vid en oväntad händelse, som nu under pandemin. I nuläget är Sverige beroende av import.

Med erfarenhet av de konsekvenser som uppstod under pandemin då kommunernas behov av skyddsutrustning och sjukvårdsmaterial under en längre tid inte uppmärksammades, instämmer förvaltningen i förslaget att en nationell funktion för inköp av sjukvårdsprodukter bör skapas. En sådan funktion kan träda in och säkerställa att sjukvårdsprodukter vid eventuell kris eller krig kan styras dit behoven är som störst.

Förvaltningen ställer sig positiv till ett nordiskt samarbete.

Bilaga

1. Remiss av Delbetänkandet En stärkt försörjningsberedskap för hälso- och sjukvården (SOU 2021:19).

Susanna Halldin Olsson
Stadsdelsdirektör

Eva Frykler
Avdelningschef

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning
Äldreomsorg

Hässelby torg 20-22
Box 3424
16564 Hässelby
Växel 08-50804000
Fax 08-508 04 099
hasselby-vallingby@stockholm.se
stockholm.se

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Susanna Halldin Olsson, Stadsdelsdirektör	2021-05-18
Eva Frykler, Avdelningschef	2021-05-18